

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Філософський факультет
Кафедра етики, естетики та культурології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заст.декана
Філософського факультету
Комаха Л.Г.

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

***ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
(Ч.1 – ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ КУЛЬТУРИ)***

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
(за наявності)

**03 Гуманітарні науки
031 Релігієзнавство
Бакалавр
Релігієзнавство**

_____ (назва спеціалізації)

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	I
Кількість кредитів ESTS	2,5
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Гриценко Валентина Степанівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: Гриценко Валентина Степанівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Затверджено
« ____ » _____ 20 __ р.

Зав. кафедри етики, естетики та
культурології
_____ (Панченко В.І.)

Протокол № __ від « ____ » _____ 20 __ р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету
Протокол від « ____ » _____ 20 __ року № ____
Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

« ____ » _____ 20 __ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань про розвиток зарубіжної культури, що дозволить студентам розуміти сутність культури, закономірності її розвитку та історичних трансформацій як вияву духовного поступу людства, орієнтуватися у природі культурних явищ, коректно аналізувати культурні реалії.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення даного курсу студенти мають **мати загальноосвітні уявлення** про головні чинники появи культури, її духовну природу, **знати** основні етапи історичного розвитку людства та його провідних культуротворчих спрямувань, особливості сучасної культури.

2. **Вміти** збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію щодо явищ культури та соціокультурних процесів, працювати з культурознавчими джерелами, виокремлювати та коректно використовувати культурологічні категорії та поняття.

3. **Володіти елементарними навичками** накопичення знань, оперування інформацією, використання іншомовних культурологічних джерел, критичного аналізу соціокультурних реалій.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Історія зарубіжної та української культури*» (Ч.1 «*Історія зарубіжної культури*») належить до переліку нормативних дисциплін ВНЗ та викладається у I семестрі бакалавріату. Навчальна дисципліна знайомить студентів із генезисом зарубіжної культури як результатом саморозвитку людини, здійсненого в історично конкретних обставинах її існування, починаючи з первісності до нашого часу. Визначаються предмет, завдання, теоретичні засади, теоретико-методологічні основи навчальної дисципліни. З'ясовуються антропні чинники культури, її перманентного руху, постійності змін та появи новацій. Головна увага приділяється європейському культурному ареалу, що розглядається у різноманітті його культурних моделей в історичній послідовності етапів їх розвитку з використанням принципів компаративістики, урахуванням типології культур та розумінням значення кожної як загальнолюдського надбання. З позицій розуміння єдиносутнісності культур характеризується явище мультикультуралізму. Пояснюється вплив на розвиток культури процесів глобалізації.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про культуру через розгляд її зарубіжного контексту, розкрити методи і підходи до аналізу культурних процесів і явищ, розвинути у студентів відповідні власні навички. В результаті опанування дисципліни студенти мають набути вміння використовувати отримані теоретичні знання в неупередженій експертній оцінці культурних реалій, прагнучи до максимальної об'єктивності.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Знати:			
1.1	фундаментальні засади культурологічної теорії	лекція, семінар, самостійна робота	тестове опитування, усна відповідь, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	10

1.2	основні концепти розуміння культури та процесів її розвитку	лекція, семінар, самостійна робота	тестове опитування, усна відповідь, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	5
1.3	напрямки сучасних досліджень культури	лекція, семінар	письмова контрольна робота	5
1.4	типології культур та засади і принципи компаративістського аналізу	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, письмова контрольна робота	5
1.5	етапи історичного розвитку культури в їх духовно-змістовій суттєвості	лекція, семінар, самостійна робота	конспект першоджерел, письмова контрольна робота,, екзаменаційна робота	10
1.6	загальні характеристики сучасного етапу розвитку культури	лекція, самостійна робота	письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	5
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури з теорії та історії культури	семінар, самостійна робота	усна відповідь, презентація самостійної роботи, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	5
2.2	використовувати отримані знання як складову фахової компетентності	семінар, самостійна робота	усна відповідь, самостійна робота, письмова контрольна робота	5
2.3	пояснювати природу культури, чинники її появи і розвитку, нові тенденції культурного поступу	семінар, самостійна робота	усна відповідь, тестове опитування, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	5
2.4	здійснювати коректний аналіз культурних реалій	семінар, самостійна робота, ведення полеміки	усна відповідь, презентація самостійної роботи, тестове опитування, письмова контрольна робота	4
2.5	проводити порівняльний аналіз культурних епох, моделей, парадигм, особливостей культурного розвитку	семінар, самостійна робота	усна відповідь, тестове опитування, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	4
2.6	використовувати основні терміни, категорії та культурологічні класифікації в аналізі культурних процесів і явищ	семінар, самостійна робота	усна відповідь, тестове опитування, презентація самостійної роботи, письмова	4

			контрольна робота, екзаменаційна робота	
	Комунікація:			
3.1	вільно здійснювати комунікацію мовою навчання	семінар, самостійна робота	усна відповідь, презентація самостійної роботи, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	3
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання культурологічних джерел	семінар, самостійна робота	усна відповідь, презентація самостійної роботи	3
3.3	презентувати результати самостійної роботи у вигляді повідомлень, доповідей, презентацій, конспектів	семінар, самостійна робота, конспектування першоджерел	усна відповідь, презентація самостійної роботи	3
3.4	вести полеміку у дискусіях з навчальних питань	семінар	повідомлення, презентація самостійної роботи	3
3.5	у навчальній комунікації вільно володіти поняттєво-категоріальним апаратом теорії та історії культури	семінар, самостійна робота	усна відповідь, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	3
	Автономність та відповідальність			
4.1	самостійно здійснювати пошук культурознавчих джерел, критично їх опрацьовувати, володіючи навичками обробки, аналізу та узагальнення наукової інформації	семінар, самостійна робота	усна відповідь, презентація самостійної роботи	3
4.2	відповідально ставитись до власної інтерпретації та публічного подання самостійно опрацьованої наукової інформації з питань теорії та історії культури	семінар, самостійна робота	усна доповідь, екзаменаційна робота	3
4.3	самостійно обирати моделі аналізу у власних навчальних дослідженнях	самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	3
4.4	прагнути до об'єктивності власного аналізу, співвідносячи самостійно отримані висновки з достовірними науковими даними	семінар, самостійна робота	усна відповідь, дискусія, конспект першоджерел	3
4.5	демонструвати можливості для подальшого навчання з високим рівнем автономності	семінар, самостійна робота, участь у полеміці	усна відповідь, дискусія, презентація самостійної робота	3

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни	1	2	3	4	5

7. Структура курсу: у Ч.1 курсу передбачено 1 змістову частину. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів з використанням інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна екзаменом.

Дана змістова частина курсу присвячена історично послідовному розгляду зарубіжної, західноєвропейської, культури, що передбачає визначення провідних культуротворчих стимулів та характеристику відповідних культурно-історичних моделей.

8. Схема формування оцінки:

контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1-1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); **комунікація** (3.1-3.5); **автономність та відповідальність** (4.1-4,5), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу.

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але має недостатню аргументацію у поясненнях, допускає несуттєві неточності, хоча в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу.

3 бали – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності.

2 бали – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, має суттєві помилки у відповіді.

2. Доповнення /дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

2 бали – доповнення змістовне;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями;

1 бал – студент законспектував текст без цитувань і пояснень.

4. Самостійна робота, підсумкова письмова робота:

10-9 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність у виконанні завдання / письмової роботи;

8-7 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання, але має недостатню аргументацію у поясненнях, допускає несуттєві неточності; використовує обов'язкову

літературу, демонструє самостійність та достовірність у виконанні завдання / письмової роботи;

6-5 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, припускаючись у роботі суттєвих неточностей;

4-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, припускається у роботі суттєвих помилок, демонструє несамостійність у виконанні завдань.

5. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 3 питання):

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставного завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність у виконанні завдань / письмової роботи;

15-11 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, хоча має недостатньо аргументації у поясненнях, припускається несуттєвих неточностей; в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність у виконанні завдань / письмової роботи;

10-6 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у виконанні завдань; робота містить суттєві неточності; не спирається на необхідну навчальну літературу;

5-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно і поверхово його викладає, недостатньо розкриваючи зміст поставлених питань; припускається в роботі суттєвих помилок, демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння обох частин навчальної дисципліни (Ч.1 – «Історія зарубіжної культури», Ч.2 – «Історія української культури») та виконання передбачених ними самостійних робіт.

Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Усна відповідь ¹	впродовж семестру	«3» x «6» = 18	«5» x «6» = 30
Тестування	впродовж семестру за темами семінарів	«3» x 3 = 9	«5» x 3 = 15
Конспект першоджерел ²	жовтень	«2» x 1 = 2	«5» x 1 = 5
Самостійна індивідуальна робота	листопад	«7» x 1 = 7	«10» x 1 = 10
Підсумкова контрольна робота		«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10

¹ у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів

² максимальна кількість балів за конспекти першоджерел у даній навчальній дисципліні не може бути більше, ніж 10% від семестрової кількості балів, тобто не більше, ніж 8 балів

Підсумкове оцінювання у формі екзамену: екзаменаційне оцінювання відбувається у письмовій формі. Білет складається з 3 питань (за матеріалами Ч.1 та Ч.2 навчального курсу), кожне з яких оцінюється за шкалою – 10, 15, 15 балів, що у загальному підсумку дає 40 балів.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

Студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до екзамену студент має здати всі самостійні роботи та конспекти. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою за 24 бали для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90 – 100
Добре / Good	75 - 89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Ч.1 «Історія зарубіжної культури»				
1	Тема 1. Теоретико-методологічні засади вивчення культури	2		2
2	Тема 2. Ранні форми культури (світовий контекст)	2		2
3	Тема 3. Культури Стародавнього Сходу	2	2	2
4	Тема 4. Культура Еллади	2	2	4
5	Тема 5. Культура Стародавнього Риму	2	2	4
6	Тема 6. Культура Візантії	2	2	2
7	Тема 7. Культура європейського середньовіччя	2	2	2
8	Тема 8. Культура доби Відродження	2	2	4
9	Тема 9. Культура доби Просвітництва	2		2
10	Тема 10. Західноєвропейська культура XIX-XX ст.	2	2	2
11	Тема 11. Тенденції та закономірності розвитку сучасної культури	2		2
12	Індивідуальна самостійна робота			12
	Підсумкова контрольна робота		1	
	ВСЬОГО	22	15	40

Загальний обсяг - год., у тому числі:

лекції – **22 год.**;

семінари – **15 год.**;

самостійна робота - **40 год.**

Рекомендована література:

Основна (базова):

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Центр. учбов. літер., 2010.

Додаткова:

1. Антес Р. Мифология в Древнем Египте // Мифология древнего мира. – М., 1974.
2. Бикерман Э. Хронология древнего мира. – М., 1976.
3. Бицилли П.М. Место Ренессанса в истории культуры. – СПб., 1996.
4. Боннар Андре. Греческая цивилизация. – М., 1973.
5. Бромлей Ю. В. Очерки теории этноса. – М., 1983.
6. Быт и история античности. – М., 1986.
7. Век Просвещения. – М., Париж, 1970.
8. Винничук В. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988.
9. Гаспаров М.Л. Занимательная Греция. Рассказы о древнегреческой культуре. – М., 1995.
10. Гриценко В.С. Людина і культура: Навч. посіб. – К., 2000.
11. Добиаш-Рожественская О.А. Культура западноевропейского средневековья. - М., 1987.

12. Зайцев А., Лаптева В., Порьяз А. Мировая культура: Шумерское царство. Вавилон и Ассирия. Древний Египет.- М., 2000.
13. История 12. История первобытного общества: В 3-х тт. / Под. ред. Ю. Бромлея. – М, 1983-1988.
14. Коннар А. Греческая цивилизация. – М., 1992.
15. Культура Византии. В 3-х тт. – М., 1984-1990.
16. Культура Древнего Египта. – М., 1976.
17. Культура и общество в эпоху становления науки. – М., 1974.
18. Культурология: XX век: Словарь. – СПб.: Университетская книга, 1997.
19. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб./ М.М.Закович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко. – К.: Знання, 2004.
20. Куманецкий К. История культуры древней Греции и Рима. – М., 1990.
21. Кун П.А. Легенды и мифы Древней Греции. – М., 2004.
22. Левек П. Эллинистический мир. – М., 1989.
23. Леви-Брюль Л. Первобытное мышление. – М., 1998.
24. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
25. Лисичкина О.Б. Мировая художественная культура: Древний мир. – М., 2004.
26. Матье М.Э. Искусство Древнего Египта. – Л., 1961.
27. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. 2-е изд. – М., 1990.
28. Первобытное искусство. – Новосибирск, 1971.
29. Порьяз А. Мировая культура: Средневековье.- М., 2001.
30. Тахо-Годи М.А. Греческая мифология.- М., 1988.
31. Тейлор Э. Первобытная культура. – М., 1989.
32. Токарев С.А. Ранние формы религии. М., 1990.
33. Удальцова З.В. Византийская культура. – М., 1989.
34. Фрэзер Д. Золотая ветвь. – М., 2003.
35. Хейзинга Йохан. Осень средневековья. – М., 2002.

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни «Історія зарубіжної та української культури» - Ч.1 «Історія зарубіжної культури»

Завдання на семінарські заняття

Тема 3. Культури Стародавнього Сходу (Месопотамія і Єгипет) (2 год.)

1. Рабовласницька деспотія як тип держави.
2. Великі культури Месопотамії.
3. Релігія та міфологія.Філософія смерті.
4. Реформи фараона Ехнатона
5. Специфіка і форми мистецтва. Єгипетський художній канон.
6. Розвиток знань та вмінь.
7. Феномен сакралізації письма. Словесно-складовий клинопис.

Контрольні запитання та завдання:

1. В чому своєрідність східної деспотії?
2. Охарактеризувати архітектуру міст Межиріччя.
3. Пояснити феномен «розпластаного живопису».
4. Розкрити причини сакралізації письма у Стародавньому Єгипті.
5. Пояснити сенс реформ фараона Ехнатона.
6. Внесок шумерів у культуру людства.

Рекомендована література :

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. 3 -тє вид, перероб. І доп. - К.: Центр учбов. л-ри, 2010.
2. Антес Р. Мифология в Древнем Египте // Мифология древнего мира. – М., 1974.
3. Бикерман Э. Хронология древнего мира. – М., 1976.
4. Вейнберг И.П. Человек в культуре Древнего Ближнего Востока. – М., 1986.
5. Емельянов В.В. Древний Шумер.- СПб: Азбука-классика, 2003.
6. Искусство Древнего Египта. – М., 1970.
7. Культура Древнего Египта. – М., 1976.
8. Матье М.Э. Во времена Нефертити. – Л.- М., 1965.
9. Матье М.Э. Искусство Древнего Египта. – Л., 1961.
10. Мифы народов мира: В 2 тт. – М., 1997.
11. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. 2-е изд. – М., 1990.
12. Уманцев Ф.С. Искусство Древнего мира. – К., 1996.
13. Целлар К. Архитектура страны фараонов. – М.,1990.
14. <https://sites.google.com/site/drevniecivilizations/pismennost-obrazovanie...mesopotamii>
15. www.epochtimes.com.ua>nauka-drevnego-egypta
16. mythology.ru/art/iskusstvo-mesopotamii

Тема 4. Культура Еллади (2 год.)

1. Періодизація давньогрецької культури.
2. Крито-мікенська культура.
3. Становлення полісної системи. Феномен афінської демократії.
4. Гармонійна людина як культуротворчий стрижень.
5. Фізична культура і спорт.
6. Знання та освіта.
7. Міфологія і мистецтво.

Контрольні запитання та завдання:

1. Охарактеризувати культуротворчий стрижень Еллади.
2. Пояснити, що таке арете?
3. Чим репрезентований феномен давньогрецької демократії?
4. Розкрити специфіку і пояснити культурний потенціал міфології давніх греків.
5. Розказати про школу Гіппократа.
6. Проаналізувати феномен палацових держав.

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук.3 –те вид. перероб. і доп.- К.: Центр учбов. л-ри, 2010.
2. Античность как тип культуры. – М., 1988.
3. Быт и история античности. – М., 1986.
4. Винничук В. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988.
5. Вошинина А.И. Античное искусство. – М., 1962.
6. Карпюк С.Г. Общество, политика и идеология классических Афин.- М., 2003.
7. Колпинский Ю.Д. Великое наследие Античной Эллады и его значение для современности. – М., 1988.
8. Колпинский Ю.Д. Искусство Древней Греции. – М., 1961.
9. Левек П. Эллинистический мир. – М., 1989.

Тема 5. Культура Стародавнього Риму (2 год.)

1. Рим: від республіки до імперії..
2. Римський менталітет серед факторів культуротворення.
3. Феномен римського права.
4. Давньоримське суспільство (системний аналіз).
5. Римська армія.
6. Розвиток наукових знань.
7. Давньоримське мистецтво.

Контрольні запитання та завдання:

1. Схарактеризувати етнічний субстрат давньоримської держави.

2. Розповісти про давньоримські моделі виховання?
3. Визначити культурне значення двомовності.
4. Розповісти про здобутки римської архітектури.
5. Порівняти культуротворчі стрижні Греції та Риму.
6. Назвати стилі римського ораторського мистецтва.

Рекомендована література :

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид, перероб. і доп. – К., 2010.
2. Винничук В. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима.- М., 1988.
3. Гриценко В.С. Людина і культура. – К., 2000.
4. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Кн. 1.– М., 1996.
5. Культура Древнего Рима. В 3-х тт. – М., 1985.
6. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М.,1990.
7. Штаерман Е. Кризис античной культуры. – М., 1975.
8. Утченко С.Л. Древний Рим: События. Люди. Идеи. – М., 1969.

Тема 6. Культура Візантії (2 год.)

1. Чинники створення Візантії.
2. Християнство як культуротворчий стрижень.
4. Візантійська державність, політика, дипломатія.
5. Візантія і Київська Русь.
6. Символізм візантійського мистецтва. Християнський художній канон.
7. Розвиток знань.
8. Візантійська література. Вплив візантійського книжкового слова.

Контрольні запитання та завдання:

1. Схарактеризувати чинники створення візантійської держави.
2. Розповісти про надбання візантійської літератури.
3. Назвати складові візантійського художнього канону.
4. Пояснити причини міжнародного іміджу Візантії.
5. Розкрити візантійську складову в архітектурі Київської Русі.
6. Розказати про боротьбу з язичництвом та розбудову візантійської церкви.

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб. / Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук.– 3-тє вид. перер. і доп. – К., 2010.
2. Аверинцев С.С. Поэтика ранневизантийской литературы. – М., 1977.
3. Античность и Византия. – М., 1975.
4. Византия и византийские традиции. – Л., 1991. Византия и Русь. – М., 1989.
5. Гриценко В.С. Київська Русь // Людина і культура. – К.: Либідь, 2000.
6. Культура Византии. В 3-х тт. – М., 1984-1990.

7. Лазарев В.Н. История византийской живописи. Т.1-2.- М., 1971.
8. Лисичкина О.Б. Мировая художественная культура: Византия. – М., 2005.
9. Лихачева В.Д. Искусство Византии IV-XV веков. – М., 1986.
10. Удальцова З.В. Византийская культура. – М., 2001.

Тема 7. Культура європейського середньовіччя (2 год.)

1. Світоглядна модель європейського середньовіччя.
2. Символізм як основа середньовічного світобачення.
3. Рицарство як культурний феномен.
4. Чернецтво та аскетизм. Форми аскетизму.
5. Діяльність інквізиції.
5. Розвиток освіти.
6. Середньовічне мистецтво. Романіка і готика.

Контрольні запитання та завдання:

1. Назвати процеси, що супроводжували феодалізацію Західної Європи
2. Розкрити природу феномену куртуазності.
3. Назвати і схарактеризувати форми аскетизму.
4. Пояснити явище «семи вільних мистецтв».
5. Проаналізувати процес формування вищої освіти.
6. Розкрити суть системи сеньйоральності та васалітету.

Рекомендована література :

1. Історія світової культури: Навч. Посіб. / Керр. Авт. Кол. Л.Т.Левчук.- 3-тє вид., перер. і доп. – К.,2010
2. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. – М., 1990.
3. Городская культура. Средневековье и начало Нового времени. – Л., 1986.
4. Григулевич И.Р. Инквизиция. – М., 1985.
5. Гуревич А.Я. Избранные труды. Средневековый мир. – СПб., 2007.
6. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры. – М., 1984
7. Гуревич А.Я. Средневековый мир: Культура безмолвствующего меньшинства. – М., 1990.
8. Добиаш-Рождественская О.А. Культура западноевропейского средневековья. – М., 1987.
9. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
10. Нессельштраус Ц.Г. Искусство Западной Европы в Средние века. (Новая история искусств).- СПб., 2000.
11. Оссовская М. Рыцарь и буржуа. Исследование по истории морали. – М., 1987.
12. Хейзинга Й. Осень средневековья. – М., 2004.
13. Художественный язык средневековья: Сб. ст. – М., 1982.
14. Христианство: Энциклопедический словарь. – М., 1995.

Тема 8. Культура доби Відродження (2 год.)

1. Світоглядні засади культури Відродження.
2. Проблема періодизації та локалізації.
3. Інтенції розвитку особистості.
2. Платонівська академія.
3. Спрямування наукових пошуків.
4. Художні школи та меценатство.
5. Мистецтво: персоналії та творчі програми.
6. Реформація та контрреформація.
7. Становлення абсолютизму.

Контрольні запитання та завдання:

1. Розкрити зв'язок ідей Відродження із греко-римською античністю.
2. Схарактеризувати культуротворчий стрижень Ренесансу.
3. Назвати головні напрямки розвитку науки.
4. Розказати про видову та жанрово-сюжетну картину ренесансного мистецтва.
5. Розкрити причину згортання ренесансних ідеалів.
6. Пояснити чинники та засади протестантизму.

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб.// Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук.- 3-тє вид., перероб. і доп. - К., 2010.
2. Античное наследие в культуре Возрождения.- М., 1984.
3. Брагина Л.М. История культуры стран Западной Европы в эпоху Возрождения. – М., 2002.
4. Буркхард Я. Культура Италии в эпоху Возрождения. В 2-х тт. – М., 1998.
5. Вазари Джорджио. Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих. – СПб., 1992.
6. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
7. Гейсер Л. История Реформации. – М., 1982.
8. Европейский романтизм. – М., 1973.
9. Панофски Э. Ренессанс и «ренессансы» в искусстве Запада. – М., 1998.

Тема 10. Західноєвропейська культура XIX-XX ст. (2 год.)

1. Культурне значення промислової та науково-технічної революцій XIX ст.
2. Зміни у духовному житті Західної Європи.
3. Світоглядні засади розвитку культури.
4. Бурхливий розвиток філософії.
5. Новації у розвитку мистецтва.
6. Феномен масової культури

Контрольні запитання та завдання:

1. Пояснити суть інтеграційних процесів в європейській культурі XIX ст.?
2. Схарактеризувати особливості соціокультурної ситуації.
3. Визначити роль філософії у розвитку культури.
4. Назвати головні фактори впливу на розвиток мистецтва.
5. Розкрити значення поняття «модерністське мистецтво».

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид, перер. і доп. – К.,2010.
2. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX-XX вв.: Трактаты, статьи, эссе.- М., 1987.
3. Культура XIX-XX сторіччя // Теорія та історія світової і вітчизняної культури. – К.,1993.
4. Нарский И. Западноевропейская философия XIX века. – М., 1976.
5. Философия и искусство модернизма. – М., 1980.

Самостійна робота

Самостійна робота № 1. Письмова робота.

Тема 1. Анімістична концепція культури Е.Б.Тайлора.

Завдання: підготувати для подальшої презентації коментований конспект фрагментів книги Е.Б.Тайлора «Первісна культура», що розкривають суть його концепції

Література:

- 1.Тайлор Эдуард Бернетт. Первобытная культура / Пер.с англ. Д.А.Коропчевского.– М: Госполитиздат, 1989. – 568 с.
2. [https://studme.org/162804141584/religiovedeie/animisticeskaya kontsepsiya taylor](https://studme.org/162804141584/religiovedeie/animisticeskaya_kontsepsiya_taylor)
3. kulturoznanie.ru/?div=taylor
4. <https://www.rae.ru/forum2011>

Термін виконання: з 13 вересня до 11 жовтня 2017 р.

Обсяг: 3-5 сторінок формату А4.

Максимальна оцінка – 4 бали за завдання.

Критерій оцінювання: цілісність та самостійність роботи, демонстрація критичного осмислення матеріалу.

Самостійна робота № 2. Письмова робота з наступною публічною презентацією.

Тема 1. Концепції культури: XX ст.

Завдання: поряд з аудиторним вивченням концепцій культури, створених у XX ст., здійснити самостійний аналіз деяких з них (на вибір), використовуючи відповідні першоджерела та культурологічну літературу. Презентувати результати самостійного дослідження на семінарі.

Для розгляду пропонуються наступні концепції:

- циклічних цивілізацій (А.Дж.Тойнбі, О.Шпенглер, П.Сорокін);
- ігрову (Й.Хейзинга).

Література:

1. Культурология. XX век.: Антология.- М., 1995.
2. Культурология XX век. Энциклопедия. – СПб, 1998. – Т.1,2.
3. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество.- М.,1992.
4. Тойнби А.Дж. Постижение истории: Сборник / Пер. с англ.. Е.Д.Жаркова.- М.:Рольф, 2001. – 640 с.
5. Шпенглер О. Закат Европы. Т.1,2 / Пер. с нем.К.Ф.Свасьян.- М.: Мысль, 1993, 1998-672 с.; 607 с.
6. Хёйзинга Й. Homo Ludens; Статьи по истории культуры / Пер. с гол. Д.В.Сильвестрова.- М.: Прогресс-Традиция, 1997. – 416 с.
7. www.countries.ru>typology>tmp
8. www.countries.ru/library
9. www.countries.ru>library>toinbit
10. kultyres.ru>stati2>osobennosti_kontseptsii_toynbi.html
11. vikent.ru/enc/814/
12. freckle-filosofia.blogspot.com
13. ifreestore.net>...
14. <https://uchebnikionline.com>kulturologia>
15. https://uchebnikionline.com>kultura_gra.htm
16. www.philsci.univ.kiev.ua>FIL_XX/11.htm

Термін виконання: з 12 жовтня до 8 листопада 2017 р.

Обсяг: 3-4 сторінки формату А4.

Максимальна оцінка – 7 балів за завдання.

Критерій оцінювання: цілісність та самостійність роботи, демонстрація критичного осмислення розглянутих проблем, вміння аргументовано презентувати підготовлений матеріал, вести фахову дискусію, формувати власну позицію.

